

DÖRDÜNCÜ ÜNİTE – İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA TYT SORULARI

A. ATATÜRK DÖNEMİNDE İÇ POLİTİKADAKİ GELİŞMELER

1. I. ve II. Meclisin Özellikleri

1. I. Meclis'te ülkenin işgalini önlemek amacıyla bir araya gelmiş birbirinden farklı düşünce ve yapıda milletvekilleri bulunuyordu. Farklı düşüncelere rağmen I. Meclis'te siyasi parti kurulması söz konusu olmamıştı. Fakat Mecliste farklı gruplar ortaya çıktı. Bu grupların başlıcaları Tesanüt Grubu, İstiklâl Grubu, Müdafaa-i Hukuk Zümresi, Halk Zümresi ve Islahat Grubu idi. Bu gruplar I. Meclis'teki demokratik yapıyı ortaya koymaktaydı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mecliste farklı düşünceye sahip vekiller vardır.
- B) Birinci Mecliste siyasi partiler mevcut değildir.
- C) Birinci Meclis demokrat bir yapıdadır.
- D) Meclis işgalden önce oluşturulmuştur.
- E) Mecliste farklı gruplar yer almaktadır.

2. 1 Nisan 1923'te milletvekili seçimlerinin yenilenmesi kararı alındı. Yapılan seçimleri çok büyük oranda Müdafaa-i Hukuk grubu milletvekilleri kazandı. Böylece II. TBMM çalışmalarına başladı. II. TBMM'nin ilk faaliyetlerinden biri 23 Ağustos 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nı onaylamak oldu. 1946 yılına kadar milletvekili seçimlerinde iki dereceli seçim sistemi uygulandı. Bu sisteme göre önce halk yani ilk seçmenler ikinci seçmenleri, ikinci seçmenler de milletvekillerini oy kullanarak belirliyorlardı.

Buna göre;

- I. TBMM seçimleri yenilenmiştir.
- II. TBMM Lozan Antlaşmasını onaylamıştır.
- III. Seçimlerde iki dereceli seçim sistemi uygulanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Millî Mücadele'nin askerî safhası sona ererken I. Meclisteki milletvekilleri arasında fikir ayrılıkları belirgin hâle gelmeye başladı. Lozan görüşmelerinin devam ettiği günlerde özellikle Musul meselesinden dolayı Mecliste sert tartışmalar yaşandı. Bunun üzerine 1 Nisan 1923'te seçimlerin yenilenmesi kararı alındı. Seçimde Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğini yaptığı Müdafaa-i Hukuk Grubu -bağımsız bir vekil hariç- milletvekilliklerinin tamamını kazandı.

Buna göre İkinci Meclis için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İkinci Mecliste farklı gruplar temsil edilmektedir.
- B) İkinci Meclis muhalefetten yoksundur.
- C) İkinci Meclis çoğulcudur.
- D) Birinci Meclis siyasi tartışmalardan yoksundur.
- E) Tek dereceli seçim sistemi uygulanmıştır.

2. Cumhuriyet Halk Fırkası (9 Eylül 1923)

4. Millî Mücadele'nin kazanılmasından sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüş ayrılıkları artmıştı. Meclis'te iki grup ortaya çıkmıştı. Mustafa Kemal'in etrafında toplanan ve Müdafaa-i Hukuk Grubu olarak adlandırılan mebuslara "Birinci Grup" da deniyordu. Bu gruba muhalif olanlara da "İkinci Grup" denilmekteydi. Birinci gruptaki milletvekilleri, inkılapların hızla gerçekleştirilmesini istiyorlardı. Mustafa Kemal, gerçekleştirmek istediği inkılapları belli bir program içinde yapabilmek için Halk Fırkası adında bir parti kuracağını duyurdu (6 Aralık 1922). 9 Eylül 1923'te Mustafa Kemal'in genel başkanlığını üstlendiği Halk Fırkası kuruldu.

Buna göre;

- I. Mustafa Kemal inkılaplar yapmak istemektedir.
- II. Birinci Grup Halk fırkasını kurmuştur.
- III. İkinci Grup farklı bir parti kurmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. 8 Nisan 1923'te kurulacak partinin esasları dokuz madde hâlinde ilan edildi. Bu esaslardan bazıları şunlardır:

- Egemenlik millettir.
- Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde hiçbir kuvvet yoktur.
- Bütün kanunların yapılmasında ve uygulanmasında millî egemenlik esasları içinde çalışılacaktır.
- Saltanatın kaldırılması hakkındaki karar, değişmez ilkedir.

Bu ilkeler etrafında, 9 Eylül 1923'te Mustafa Kemal'in genel başkanlığını üstlendiği Halk Fırkası kuruldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Millet egemenliği esas alınmıştır.
- B) Türkiye'nin ilk siyasi partisidir.
- C) Rejim değişikliği düşünülmektedir.
- D) TBMM en üstün organ kabul edilmiştir.
- E) Parti genel başkanı Mustafa Kemal'dir.

3. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (17 Kasım 1924)

6. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurulmasıyla cumhuriyet tarihinde ilk kez çok partili siyasi hayat başladı. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucuları, cumhurbaşkanının aynı zamanda bir partinin genel başkanı olmasına itiraz ediyor ve ekonomide serbest girişimi esas alan "*liberal modeli*" savunuyorlardı

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Çok partili hayata geçilmiştir.
- B) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Halk Fırkasından farklı düşünmektedir.
- C) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası serbest piyasa ekonomisinden yanadır.
- D) Halk Fırkası devletçi ekonomiyi savunmaktadır.
- E) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası cumhurbaşkanının parti başkanı olmasına karşıdır.

4. Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi (15 Haziran 1926)

7. Gazi Mustafa Kemal'in 15 Haziran 1926'da İzmir'e yapacağı seyahat esnasında siyaseten karşıt olan bir grup suikast gerçekleştirmeyi planladılar. Başlarında eski milletvekili Ziya Hurşit'in yer aldığı bu kişilerin planına göre tetikçiler, suikasttan sonra deniz motoruyla Sakız Adası'na kaçacaklardı. Ancak Gazi Mustafa Kemal'in İzmir'e gelişi bir gün gecikti. Bunun üzerine suikastçıları Sakız Adası'na kaçırmakla görevli Giritli Şevki, Hükûmetin plandan haberdar olduğunu zannetti. Hem kendini kurtarmak hem de vicdan azabından kurtulmak için durumu İzmir valisine anlattı.

Buna göre;

I. Mustafa Kemal'e suikast girişimi planlanmıştır.

II. Suikastçılar Girit'e kaçmayı planlamışlardır.

III. Suikastçılar arasında eski siyasilerde vardır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

5. Serbest Cumhuriyet Fırkası (12 Ağustos 1930)

8.

- İktidar ile muhalefet partisi arasında tartışmalar yaşanması ve Fethi Bey'in İzmir'de yaptığı miting, gerginliği artırmıştır.

- Muhalefet partisinin eleştirileri bazı siyasiler tarafından "Mustafa Kemal'e muhalefet" şeklinde yorumlanmıştır.

- Gazi Mustafa Kemal ile siyasi sahada karşı karşıya gelmek istemeyen Fethi Bey bu durumdan çok rahatsız oldu.

- Cumhuriyet karşıtlarının da partisi etrafında toplanmasını istemeyen Fethi Bey partisini kapattı (17 Kasım 1930).

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) İktidar ve muhalefet arasında gerginlik yaşanmıştır.

B) Siyasi tartışmalarda Mustafa Kemal taraf olmuştur.

C) Çok partili dönem sona ermiştir.

D) Fethi Bey Cumhuriyet karşıtlarının partiye girmesini istememektedir.

E) Fethi Bey İzmir'de miting yapmıştır.

6. Çok Partili Hayata Geçilememesinin Sebepleri

9. Mustafa Kemal Atatürk'ün sağılığında çok partili siyasi hayata geçiş denemelerinin başarısız olmasında ülkedeki siyasi olgunluğun henüz istenilen seviyede olmaması etkili olmuştur. Muhalefet partilerinin kurulduğu dönemlerde cumhuriyet yönetimi ve inkılaplarının tartışılmaya başlanması başta Mustafa Kemal olmak üzere devlet yönetimini endişelendirmiştir. Çok partili hayata geçiş dönemlerinde eski devirlere dönmek isteyenler bunu muhalefet partileri aracılığıyla gerçekleştirmek düşüncesine kapılmışlardır. Bu nedenlerle ülkemizde çok partili siyasi hayata II. Dünya Savaşı sonrasında 1945'te geçilebilmiştir.

Buna göre;

I. Çok partili hayata geçiş II. Dünya Savaşı sonrasına kalmıştır.

II. Ülkede yeterli siyasi olgunluğun olmaması çok partili hayata geçişi geciktirmiştir.

III. İnkılapların tartışılması Mustafa Kemal'i endişelendirmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

B. ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA BAŞLICA GELİŞMELER

10. Türk dış politikasının dayandığı temel ilkelerden bazıları şunlardır;

- Tam Bağımsızlık
- Gerçekçilik
- Akılcılık
- Barış

Aşağıdaki olaylardan hangisi tam bağımsızlık ilkesine dayalı atılan adımlar arasında yer alır?

- A) Medeni Kanununun kabulü
- B) Saltanatın kaldırılması
- C) Kapitülasyonların kaldırılması
- D) Teşvik-i Sanayi Kanunu
- E) Soyadı Kanununun Kabulü

11. “Millet hayatı tehlikeye uğramadıkça harp bir cinayettir.” diyen Atatürk’ün sözüne uygun olarak Türkiye yayılmacı bir politika takip etmemiş, devletler arasındaki sorunların diplomasi ile çözülmesinden yana olmuştur. Uluslararası ilişkilerde, tarihî dostluk ve düşmanlık yerine, değişen şartlar ve karşılıklı yarar ilişkileri esas alınarak birçok ülkeyle dostluklar kurulmuştur.

Buna göre Atatürk’ün dış siyasetinin esasları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Mustafa Kemal barış siyasetine ağırlık vermiştir.
- B) Milli menfaatler söz konusu olduğunda harp yapılabilir.
- C) Mustafa Kemal karşılıklı yarar ilişkilerini esas almıştır.
- D) Sorunların diplomasi ile çözülmesinden yanadır.
- E) Yeni ülkelerle dostluk ilişkisi kurmaktan yanadır.

1. Türkiye-Yunanistan İlişkileri

Nüfus Mübadelesi Sorunu

12. Türkiye ile Yunanistan arasında, Lozan görüşmeleri devam ederken azınlık sorunun çözümüne yönelik Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine Dair Sözleşme imzalandı (30 Ocak 1923). Bu sözleşmeye göre Anadolu'daki Rumlar ile Yunanistan'daki Türkler karşılıklı olarak yer değiştirilecek; İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler, bu mübadelenin dışında tutulacaktı. Sözleşmenin uygulanma aşamasında taraflar arasında anlaşmazlık çıktı. Yunanistan, anlaşma hükümlerine aykırı olarak Türkiye’de daha fazla Rum nüfusun kalması için çalıştı.

Buna göre;

- I. Yunanistan antlaşma ilkelerine uymamıştır.
- II. İstanbul dışında Rum azınlık yoktur.
- III. Yunanistan’da Türk azınlık vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- D) I, II ve III

13. Yunanistan'ın, anlaşma hükümlerine aykırı olarak Türkiye'de daha fazla Rum nüfusun kalması için çalışması anlaşmazlığa neden olmuştur. Bu durum Türkiye'nin tepkisine neden olmuştur. Taraflar arasında gerginlik oluşturan mübadele sorunu, Milletler Cemiyetinin kararıyla Lahey Adalet Divanı'nda görüşüldüyse de bundan da bir sonuç çıkmamıştır. Bu arada Yunanistan'ın Batı Trakya'daki Türklerin mallarına el koyması üzerine Türkiye de İstanbul'daki Rumların mallarına el koymuştur.

Buna göre Mübadele meselesinde Türkiye'nin izlediği dış politika için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Mütekabiliyet esaslarına göre davranmıştır.
- B) Lahey Adalet Divanı'ndan sonuç almıştır.
- C) Milletler Cemiyeti'nden olumlu karar çıkacağını düşünmüştür.
- D) Tam bağımsızlık ilkesine göre hareket etmiştir.
- E) Yunanistan'a tavizler vermiştir.

2. Türkiye-Fransız İlişkileri

Yabancı Okullar Sorunu

14. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yabancı okulların ayrıcalıklarına son verilerek bu okullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlandı. Yabancı okullara Türk öğretmenler tarafından Türkçe okutulmak üzere tarih ve coğrafya dersleri de konuldu. Ayrıca bu okullar Türk müfettişlerce denetlenmeye başlandı. Bu çalışmalar, bunca zamandır serbest hareket etmeye alışmış bazı yabancı okulları rahatsız etti ise de Türkiye kararlarının arkasında durdu. Kurallara uyan yabancı okullar faaliyetlerine Türk Hükûmetinin kontrolünde devam ederken aykırı hareket eden okullar kapatıldı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yabancı okulların ayrıcalıklarına son verilmiştir.
- B) Azınlık okulları Türk müfettişlerce denetlenmektedir.
- C) Türk hükûmeti kararlı davranmıştır.
- D) Milli hassasiyetler gözetilmiştir.
- E) Yabancı okullara Tarih dersi konulmuştur.

Dış Borçlar Sorunu

15. Osmanlı Devleti ilk kez Kırım Savaşı sırasında dış borç almıştı (1854). Ancak alınan borçların verimli kullanılamaması nedeniyle devlet, otuz yıl içinde borçlarının faizini dahi ödeyemez hâle gelmiş ve iflas etmişti. Bunun üzerine alacaklı devletler bir araya gelerek “Düyûn-u Umûmiye” adıyla bir teşkilat kurmuşlardı. Osmanlı Devleti’nin başlıca gelir kaynaklarına el koyan bu teşkilat, topladığı parayı alacaklı devletler arasında paylaşıyordu. Sanki “devlet içinde devlet varmış” gibi bir durum ortaya çıkmıştı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Savaş şartlarında Osmanlı Devleti ilk dış borcunu almıştır.
- B) Düyûn-u Umumiye yabancı ülkelerin borçlarını tahsil etmiştir.
- C) Avrupa Devletleri Osmanlının iç işlerine karışmıştır.
- D) Osmanlı Devleti aldığı borçları sanayi yatırımlarına harcamıştır.
- E) Alınan borçlar verimli kullanılmamıştır.

3. Türkiye İngiltere İlişkileri

Musul Sorunu

16. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye’ye yönelik dış tehditlerden biri İngiltere’den gelmiştir. Musul sorununu kendi çıkarlarına göre çözmek isteyen İngiltere, ülke içinde karışıklık çıkartarak amacına ulaşmaya çalışmıştır. Türkiye kendisine yönelen tehditler karşısında diplomasi kanallarını açık tutmuş ancak millî çıkarlarından ve bağımsızlığından asla ödün vermemiştir.

Buna göre İngiltere ve izlediği politika konusunda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkiye dış politikaya ağırlık vermiştir.
- B) İngiltere Türkiye’nin iç işlerine karışmaktadır.
- C) İngiltere Türkiye için tek tehdittir.
- D) İngiltere Musul’u ele geçirmek istemektedir.
- E) Türkiye askeri çözümlere öncelik vermiştir.

17.

Lozan Antlaşması'nda Musul Kararı;

-Musul sorunu, Türkiye ile İngiltere arasında, 9 ay içinde yapılacak ikili görüşmelerle karara bağlanacak.

- Taraflar ortak bir karara varamazlarsa Milletler Cemiyetinin vereceği karar geçerli olacak.

Buna göre İngilizlerin Musul'la ilgili nasıl bir politika izlediği savunulabilir?

- A) İngiltere sorunu barışçıl yollarla çözmeyi amaçlamaktadır.
- B) İngiltere Musul'u vermemek için zaman kazanmaya çalışmaktadır.
- C) Türkiye'nin iç işlerine karışmaktadır.
- D) Avrupalı devletlerden destek almaktadır.
- E) Musul Türkiye sınırları içindedir.

18. Misak-ı Millî sınırları içerisinde yer alan Musul, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra, uluslararası hukuka aykırı bir şekilde İngilizler tarafından işgal edilmişti. Türk heyeti Lozan görüşmelerinde, Misak-ı Millî sınırları içinde yer alan Musul'un, Türkiye'ye bırakılması gerektiğini savunmuş; gerekirse Musul'da halk oylaması yapılmasını önermişti. Ancak bu öneri İngilizler tarafından reddedildi.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Musul Misak-ı Milli sınırları içerisindedir.
- B) Musul İngilizlerin elindedir.
- C) Musul Birinci Dünya Savaşı sona ermeden İngilizlerin eline geçmiştir.
- D) Türkiye'ye İngilizlere halkoylaması önerisinde bulunmuştur.
- E) Musul Lozan görüşmelerinde konu edilmiştir.

4. Türk-Sovyet Rusya İlişkileri

19. Türkiye ile Sovyetler Birliği (SSCB) arasında Millî Mücadele Dönemi'nde iyi ilişkiler kurulmuştu. Lozan Konferansı sırasında da Türk tarafına destek veren Sovyetler Birliği, Boğazlar konusunda Türkiye'nin görüşlerini destekledi. Türkiye ile SSCB arasında 17 Aralık 1925'te Türk-Sovyet Tarafsızlık ve Saldırmazlık Antlaşması imzalanarak ikili ilişkiler geliştirildi. 1929'da ve 1935'te Türkiye ile SSCB arasındaki Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması uzatıldı. İki devlet arasındaki iyi ilişkiler 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanmasına kadar devam etti.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Millî Mücadele döneminde Türk Sovyetler Birliği ilişkisi iyidir.
- B) Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında antlaşma yapılmıştır.
- C) 1936 yılından sonra Türk Sovyetler Birliği ilişkisi bozulmuştur.
- D) Boğazlar konusunda Sovyetler Birliğinin desteği alınmıştır.
- E) Türkiye Sovyet Birliği arasında her zaman iyi ilişkiler olmuştur.

5. Türkiye'nin Milletler Cemiyetine Katılması (18 Temmuz 1932)

20. Milletler Cemiyeti, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleri tarafından kurulmuştu. I. Dünya Savaşı'nda yaşanan yıkım, devletleri harekete geçirmişti. ABD Başkanı Wilson'un talebi doğrultusunda 1920'de kurulan Cemiyetin amacı, bir daha böylesine büyük bir yıkımın yaşanmaması için devletler arasındaki sorunlara barışçıl yollardan çözüm bulmaktı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Milletler Cemiyeti'ni kuranlar arasında Fransa vardır.
- B) Milletler Cemiyeti ABD öncülüğünde kurulmuştur.
- C) Cemiyet dünyada barışı hâkim kılmıştır.
- D) Savaşın getirdiği olumsuz sonuçlar cemiyetin kuruluşuna neden olmuştur.
- E) Milletler Cemiyeti I. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuştur.

21.

-Milletler Cemiyeti, kuruluş amacına uygun hareket edemedi. Barıştan çok, büyük devletlerin emellerine hizmet eden Cemiyet, II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına da ortam hazırladı.

-Türkiye, Cemiyete üye olduktan sonra da dünya barışına katkı sunmaya devam etti. Hatay sorunu ile Boğazlar sorunu, Milletler Cemiyeti kanalıyla ve barışçıl yöntemlerle çözüme kavuşturuldu.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Milletler Cemiyeti kuruluş amaçlarına sadık kalmıştır.
- B) Cemiyet yeni bir savaşın çıkmasını önlemiştir.
- C) Cemiyet İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da devam etmiştir.
- D) Milletler Cemiyeti dünya barışına katkıda bulunmuştur.
- E) Milletler Cemiyeti yeni savaşların çıkmasına engel olmuştur.

6. Balkan Antantı (9 Şubat 1934)

1. Balkanlar ve Akdeniz üzerinde yayılmacı politikalar takip eden devletlerin ortaya çıkışı, Türkiye'yi bölge güvenliği açısından tedbir almaya yöneltti. Balkan Antantına üye devletler, birbirlerinin sınırlarını tanımayı ve Balkanlardaki mevcut durumu değiştirmek isteyen devletlere karşı birlikte önlem almayı kabul etmişlerdir.

Buna göre Türkiye Balkan bölgesine yönelik hangi ülkelerin yayılmacı politikalarından endişe etmektedir?

- A) İngiltere-Almanya
- B) Almanya-İtalya
- C) Japonya-Rusya
- D) İngiltere-Fransa
- E) Yunanistan- İtalya

2. Balkanlarda kurulacak bir ittifakın yayılmacı devletlerin emellerine engel olabileceğini düşünen Türkiye, Balkan devletlerini bir araya getirmeye çalıştı. Bu çalışmaların bir sonucu olarak Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında Balkan Antantı adıyla bir antlaşma imzalandı (9 Şubat 1934). Balkan Antantına üye devletler, birbirlerinin sınırlarını tanımayı ve Balkanlardaki mevcut durumu değiştirmek isteyen devletlere karşı birlikte önlem almayı kabul etmişlerdir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Balkan Devletleri sınır değişikliğini istememektedirler.
- B) Balkanlara yönelik bir tehdit söz konusudur.
- C) Bulgaristan mevcut durumu kabul etmektedir.
- D) Türkiye batı bölgesini güven altına almaya çalışmaktadır.
- E) Yunanistan Balkan Antantına katılmıştır.

7. Montrö Boğazlar Sözleşmesi (20 Temmuz 1936)

3. İngiltere ve Sovyetler Birliği'nin desteği ile toplanan Boğazlar Konferansı sonunda, 20 Temmuz 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. Bu sözleşmeye göre:

• Boğazlar Komisyonu kaldırıldı.
• Türkiye'nin Boğazlarda asker bulundurması kabul edildi.
• Ticaret gemilerinin Boğazlardan geçişi serbest bırakıldı. Barış zamanında savaş ve uçak gemilerinin geçişi belli kurallara bağlandı.
• Türkiye savaş tehlikesiyle karşılaşır veya savaşa girerse Boğazları kapatabilecekti.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkiye Boğazlarda tam hakimiyet sağlamıştır.
- B) Bütün gemilerin geçişi Türkiye'nin iznine bağlanmıştır.
- C) Uçak gemilerinin geçişi serbest bırakılmıştır.
- D) Boğazların yönetimi yeni kurulan komisyona bırakılmıştır.
- E) İngiltere Boğazların Türkiye'ye bırakılmasından memnun kalmıştır.

4. Asırlardır büyük devletler arasında rekabete neden olan Çanakkale ve İstanbul Boğazları, Karadeniz ve Akdeniz'i birbirine bağlayan tek su yolu olarak stratejik bir öneme sahipti. Boğazlar, Türkiye'nin olduğu kadar Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin ticari faaliyetleri ve güvenlikleri için de hayati bir önem taşıyordu. Lozan Antlaşması'nda, Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenlik haklarını sınırlayıcı hükümler olduğu gibi Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden hükümlerde yer alıyordu.

Aşağıdakilerden hangisi boğazların güvenliğini doğrudan tehdit eden bir durumdur?

- A) Boğazlar başkanı Türk olan Uluslararası Boğazlar Komisyonu tarafından yönetilecek.
- B) Boğazların her iki yakasında askerden arındırılmış bölge bulundurulacak.
- C) Boğazların güvenliği Milletler Cemiyetinin sorumluluğunda olacak.
- D) Türkiye savaşa girerse savaştığı ülkelere Boğazları kapatabilecek.
- E) Antlaşmanın imzalanmasıyla İstanbul işgal kuvvetleri tarafından boşaltılacak.

5.

Lozan Antlaşması	Montrö Boğazlar Sözleşmesi
Boğazlar başkanı Türk olan Uluslararası Boğazlar Komisyonu tarafından yönetilecek.	Boğazların yönetimi Türkiye'ye devredilecek.
Boğazların her iki yakasında askerden arındırılmış bölge bulundurulacak.	Askerden arındırılmış bölge kaldırılacak. Türkiye buralarda askerî tedbir alabilecektir.
Boğazlardan gemi ve uçakların geçişi serbest olacak. Türkiye savaşa girerse savaştığı ülkelere Boğazları kapatabilecek.	Boğazlardan ticaret gemilerinin geçişi serbest ve ücretsiz olacak, savaş gemilerinin geçişi belli kurallara bağlı olacak.
Boğazların güvenliği Milletler Cemiyetinin sorumluluğunda olacak.	Boğazların güvenliği Türkiye'nin yetki ve sorumluluğunda olacak.

Buna göre Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile elde edilen kazanımlar açısından aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Boğazlarda Türk hakimiyeti sağlanmıştır.
- B) Türkiye bütün gemilerin geçişine müdahale edebilmektedir.
- C) Boğazların güvenliği Türkiye'nin kontrolündedir.
- D) Boğazlardaki Türk askeri varlığı tanınmıştır.
- E) Boğazlardan ticaret gemilerinin geçişine serbest bırakılmıştır.

8. Sadabat Paktı (8 Temmuz 1937)

6. Genç Türkiye'nin millî çıkarlarını ve güvenliğini tehdit eden ülkelerden biri de doğuya doğru yayılmaya çalışan İtalya olmuştur. Türkiye; İtalya'nın Akdeniz ve Ortadoğu'daki saldırgan politikalarına karşı, komşu ve dost ülkelerle iş birliği yaparak sınırlarını korumaya ve millî güvenliğini sağlamaya çalışmıştır. Türkiye kendisine yönelen tehditler karşısında diplomasi kanallarını açık tutmuş ancak millî çıkarlarından ve bağımsızlığından asla ödün vermemiştir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İtalya yayılmacı bir politika izlemektedir.
- B) İtalya Türkiye'nin milli çıkarlarını tehdit etmektedir.
- C) Türkiye tehditlere karşı askeri hazırlık yapmıştır.
- D) Diplomasi kanalları kullanılmıştır.
- E) Akdeniz'de güvenlik tehdit altındadır.

7. Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile dostluk ve iş birliğini geliştiren Türkiye, aynı gayelere Doğu komşularıyla da ulaşmaya çalıştı. İtalya'nın 1935'te Habeşistan'a saldırması, Ortadoğu'da güvenliği tehlikeye düşürmüştü. Bu durum karşısında Türkiye ülke ve bölge güvenliğinin sağlanması için bölge ülkeleriyle iş birliğini geliştirmeye çalıştı. İran, Irak ve Afganistan'la Sadabat Paktını imzaladı.

Buna göre Türkiye'nin izlediği dış siyaset için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Türkiye hem batı hem de doğu güvenliğine önem vermiştir.
- B) Türkiye komşularıyla ilişkilerini iyi tutmaya çalışmaktadır.
- C) İtalya yayılmacılığına karşı önlem almıştır.
- D) Bütün komşuları ile ittifak ve iş birliği içindedir.
- E) Türkiye ülke güvenliğine önem vermiştir.

8. İtalya'nın 1935 yılında Habeşistan'ı işgali, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'da büyük bir tehlike ortaya çıkarmıştı. Türkiye ve bölge ülkeleri İtalya'nın yayılmacılığına karşı harekete geçti. 8 Temmuz 1937'de Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında Sadabat Paktı imzalandı. Bu pakta üye olan devletler, birbirlerinin iç işlerine karışmamayı ve ortak sınırlara saygı göstermeyi kabul etti. Türkiye, Sadabat Paktı'yla doğu sınırlarını güvenlik altına almıştır.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İtalya yayılmacı bir politika izlemektedir.
- B) Doğu'da güvenlik sorunu yaşanmaktadır.
- C) Devletler askeri iş birliği yapma kararı almıştır.
- D) Akdeniz'de güvenlik problemi yaşanmaktadır.
- E) Doğu sınırı güvence altına almıştır.

9. Tahran’da bir araya gelen Türkiye, İran, Irak ve Afganistan temsilcileri Sadabat Paktı adıyla bir antlaşma imzaladılar. İş birliğinden çok bir dostluk antlaşması mahiyetinde olan bu Pakt’a üye devletler, birbirlerinin sınırlarına saygı göstermeyi ve birbirlerinin iç işlerine müdahale etmemeyi taahhüt ettiler.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkiye doğudan güvenlik endişesi taşımaktadır.
- B) İtalya tehlikesi doğuyu tehdit etmektedir.
- C) Türkiye komşu ülkelerin tehditlerinden endişe etmektedir.
- D) İran’ın isteğiyle pakt imzalanmıştır.
- E) İtalya doğuyu tehdit etmektedir.

10. MİSAK-I MİLLÎ’NİN SON ZAFERİ: HATAY

10.

- Fransa, 1936’da Suriye ve Lübnan’a bağımsızlık tanıdı.
- Türkiye, Fransa’ya verdiği nota ile aynı bağımsızlığın Hatay’a da verilmesini istedi. Bu talebi reddeden Fransa, konuyu Milletler Cemiyetine taşımayı teklif etti. Milletler Cemiyeti Hatay’ın ayrı bir statüye kavuşturulmasına karar verdi.
- Çıkabilecek yeni bir dünya savaşı karşısında Türkiye’nin dostluğuna ihtiyaç duyan Fransa, Hatay halkının Türkiye’ye katılma isteğini kabul etmek zorunda kaldı. Bu gelişmeler üzerine Hatay meclisi oy birliğiyle Türkiye’ye katılma kararı aldı (30 Haziran 1939).

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Fransa Ortadoğu’dan çekilirken Hatay’a bağımsızlık vermiştir.
- B) Fransa’nın güvenlik endişesi politika değişikliğine yol açmıştır.
- C) Türkiye Hatay’ın Türkiye’ye iadesini istemiştir.
- D) Fransa Milletler Cemiyeti’ne hakimdir.
- E) Fransa bağımsız Hatay’ın kurulmasını desteklemektedir.

11. Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması’nda Hatay, özerk olarak Fransa’nın mandası altındaki Suriye’ye bırakılmıştı. Bu durum Lozan Antlaşması’nda da teyit edilmişti. Türkiye, o günün şartları altında Hatay’ı Suriye’ye bırakmak zorunda kalsa da Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer alan Hatay’ın Türkiye’ye katılması düşüncesi hep canlı kalmıştır. Bunda Atatürk’ün rolü büyük olmuştur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ankara Antlaşması güney sınırını tam olarak çözememiştir.
- B) Antlaşma ile Hatay özerk bir yönetime sahip olmuştur.
- C) Hatay Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer almaktadır.
- D) Fransa Hatay’ın Suriye’de kalmasından yanadır.
- E) Mustafa Kemal Hatay konusunda hassastır.

12. 3 Temmuz 1938’de Türkiye ve Fransa arasında bir dostluk antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre Hatay’da seçimlerin serbest yapılması kararlaştırıldı. Ayrıca, Türk ordusu Hatay’a girerek Hatay’ın toprak bütünlüğünü sağladı. 22 Ağustos 1938’de yapılan milletvekili seçimleri sonucunda Hatay meclisi oluşturuldu. 2 Eylül 1938’de bütün mebuslar mecliste Türkçe yemin ederek göreve başladı. Meclis, İskenderun sancağına Hatay Devleti adını verdi. Cumhurbaşkanlığına Tayfur Sökmen, başbakanlığa Abdurrahman Melek getirildi. Meclis başkanı ise Abdulgani Türkmen oldu.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Hatay’da seçim yapılması kararlaştırılmıştır.
- B) Fransa barışa yanaşmıştır.
- C) Siyasi çalışmalar başarıya ulaşmıştır.
- D) Fransa Suriye topraklarını boşaltmıştır.
- E) Hatay ayrı bir devlet olarak kurulmuştur.

ATATÜRK’ÜN VEFATI VE YANKILARI

13. 1937 yılında ilerlemeye başlayan Atatürk’ün sağlık sorunları, 1938 yılı başından itibaren kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. Ocak 1938’de Atatürk, Yalova’da iken yeniden rahatsızlanmış ve kendisini muayene eden Prof. Dr. Nihat Yaşar Belger tarafından Atatürk’e “siroz başlangıcı” teşhisi konmuştur. Uzun süre kamuoyundan gizlenmeye çalışılan Atatürk’ün hastalığı, Fransa’dan Doktor Fiessinger’in (Fisingır) getirilmesiyle gizlenemez hâle gelmiş ve 30 Mart 1938 tarihinde Anadolu Ajansında Atatürk’ün hastalığına dair ilk resmî bildiri yayınlanmıştır.

Buna göre Atatürk’ün hastalığı aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Atatürk’ün sağlık sorunları 1937’de ortaya çıkmıştır.
- B) Atatürk’ün hastalığı sirozdur.
- C) Atatürk’ün hastalığı Anadolu Ajansı tarafından duyurulmuştur.
- D) Atatürk’ü yabancı doktorlarda muayene etmiştir.
- E) Türk doktorlar hastalık teşhisini koymuştur.

14. Atatürk, hastalığına rağmen devlet işlerini aksatmamış, Hatay sorunuyla yakından ilgilenmiş, Türkiye'nin Hatay konusundaki kararlılığını göstermek için Mersin'deki askerî birliklerin geçit törenlerine katılmıştır (20 Mayıs 1938). Bir yandan Misak-ı Millî sınırları içerisinde bulunan Hatay'ın ana vatana katılması için yoğun çalışmalar yürütürken diğer yandan da yaklaşmakta olan yeni bir dünya savaşı tehlikesine karşı tedbirler almaya çalışmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mustafa Kemal sadece siyasi işlerle ilgilenmektedir.
- B) Mustafa Kemal'i yaşadığı sağlık sorunları devlet işlerinden uzaklaştırmamıştır.
- C) Atatürk'ün hastalığı 1938'de ortaya çıkmıştır.
- D) Hatay bağımsız bir devlettir.
- E) Atatürk hastalığından dolayı devlet işlerini bırakmıştır.

15. Atatürk'ün vefatı bütün yurttan derin bir üzüntüyle karşılandı. Yurdun üstüne çöken sessizliği dört bir yandan yükselen hıçkırıklar bozuyordu. Gencinden yaşlısına bütün vatandaşlar, Atatürk'e olan saygılarından ve ona duydukları vefadan dolayı cenaze törenine katıldı. Atatürk'ün vefatı 11 Kasım günü neredeyse bütün gazetelerin manşetlerindeydi. Gazeteler, bir yandan vefat haberini duyururken diğer yandan da Türk milletine başsağlığı diliyordu

Buna göre Atatürk'ün vefatına halkın gösterdiği tepkiler için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Halk derin üzüntü içinde kalmıştır.
- B) Cenaze törenine büyük bir katılım olmuştur.
- C) Gazeteler tarafından Türk halkına başsağlığı dilenmiştir.
- D) Ölüm haberini gazete ve radyolar duyurmuştur.
- E) Halk cenaze törenine katılmıştır.

16. Atatürk'ün vefatı dolayısıyla halkın ıstırabına şair ve yazarlar da ortak olmuştu. Halit Fahri Ozansoy ıstırabını “*Nasıl ki Atatürk'ü anlatırken kelimeler aciz kalırsa bugünkü kederimizi de anlatacak kelime bulamıyoruz. Bizler bu kederi taşıyamıyoruz.*” sözleriyle dile getiriyordu. Orhan Seyfi Orhon ise “*Atatürk öldü! Bu ölümle yalnız büyük bir millet, şanlı bir millet oğlunu kaybetmedi; tarih en yiğit kahramanını, insaniyet de yüce dehasını kaybetti.*” sözleriyle sesini duyurmaya çalışıyordu.

Buna göre;

- I. Halkın üzüntüsüne yazılarıyla ortak olmuşlardır.
- II. Şairler gazetelere şiirler yazmışlardır.
- III. Yazarlar duygu ve düşüncelerini halkla paylaşmışlardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

17. Düşmanlarının bile saygısını kazanmış olan Atatürk, vefatı ile tüm dünyayı etkilemiştir. Her zaman uluslararası barış ve iş birliğinden yana olan Atatürk'ün vefatı bir zamanlar cephede mücadele ettiği işgalci devletlerde dahi üzüntü yaratmıştır. Haber ajansları Atatürk'ün vefatını birinci haber olarak vermiş; gazeteler, günlerce Atatürk'ün hayatı ve eserleriyle ilgili haberler yapmış, yüzlerce köşe yazısı yayınlamışlardır.

Yukarıdaki açıklamaları dikkate aldığımızda Atatürk'ün değinilmeyen yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyasi
- B) Diplomasi
- C) Askerlik
- D) Ekonomi
- E) Barışsever

18. “Avrupa'nın savaş sonrasındaki tarihî liderlerini başarılarına göre sıraya koyan eksiksiz bir liste oluştursaydık asker, yaratıcı, reformcu, modern Türkiye'nin kurucusu Cumhurbaşkanı Kemal Atatürk bu listenin en başlarında yer alırdı. Ölümü dünya barışı için gerçek bir kayıp oldu.” (Los Angeles Times, ABD, 11 Kasım 1938).

Yukarıdaki açıklamaları dikkate aldığımızda Atatürk'ün hangi yönü üzerinde durulmamıştır?

- A) Siyasetçi
- B) Reformcu
- C) Diplomasi
- D) Askerlik
- E) Modernist

19. New York Herald Tribune gazetesinde George Benneb (Corc Benıb)' ın Atatürk ile ilgili çıkan bir yazısına dair verdiği haberde büyük lider için şu cümleleri kullanmıştır:

“...Tarihte büyük diplomatın veya meşhur bir kumandanın hayatını okuduğumuz zaman onun yüzünü, sözünü, bakışlarını hayal etmekten zevk duyar ve kendi kendimize onu görsek ve tanısak ne iyi olurdu deriz. Bugün Türkiye'nin mukadderatını idare eden büyük diplomat, büyük asker ve büyük inkılapçı Kemal Atatürk'ün heyecanlı yıllar geçtikten sonra hayranlıkla öğrendikleri zaman, hiç şüphesiz çocuklarımız da böyle düşüneceklerdir...”

Bu düşünceye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Atatürk çok yönlü bir liderdir.
- B) Atatürk meşhur bir kumandandır.
- C) Büyük inkılaplar yapmıştır.
- D) Avrupa siyasetine yön vermiştir.
- E) Atatürk büyük bir diplomattır.

İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı Seçilmesi

20. Atatürk'ün vefatı üzerine Meclis Başkanı Mustafa Abdülhalik Renda cumhurbaşkanlığı görevine vekâlet etti. Meclis yeni cumhurbaşkanını seçmek için 11 Kasım 1938'de olağanüstü toplandı. Yapılan gizli oylama sonucu İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı seçildi.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Devlette yönetim boşluğuna izin verilmemiştir.
- B) Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı İsmet İnönü'dür.
- C) Meclis Başkanı Cumhurbaşkanlığına vekalet etmiştir.
- D) İsmet İnönü oybirliği ile cumhurbaşkanı seçilmiştir.
- E) Meclis olağanüstü toplanmıştır.

21. Atatürk, 10 Kasım 1938 Perşembe günü sabahı, saat 09.05'te, Dolmabahçe Sarayı'nda vefat etti. Atatürk'ün vefatı üzerine Meclis Başkanı Mustafa Abdülhalik Renda cumhurbaşkanlığı görevine vekâlet etti. Meclis yeni cumhurbaşkanını seçmek için 11 Kasım 1938'de olağanüstü toplandı. Yapılan gizli oylama sonucu İsmet İnönü, Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci cumhurbaşkanı seçildi.

Buna göre;

I. Halk İsmet İnönü'yü cumhurbaşkanı seçmiştir.

II. Mustafa Kemal İstanbul'da vefat etmiştir.

III. İsmet İnönü ikinci cumhurbaşkanıdır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

İNSAN ESERLERİYLE YAŞAR

Mustafa Kemal Atatürk'ün Yazdığı Eserler

22. Atatürk, çok yönlü bir insandır. O hem asker hem devlet adamı hem de fikir adamıdır. Atatürk, sadece kitap okumakla kalmamış, kendi fikirlerini ve birikimini insanlara ulaştırabilmek için çeşitli eserler de kaleme almıştır. Daha öğrencilik yıllarında fikirlerini yaymak için el yazısıyla gazete çıkaran Atatürk, askerlik hayatının ilk yıllarından başlamak üzere birçok eser yazmıştır. Bu eserlerin en kapsamlı olanı Nutuk'tur. Takımın Muharebe Eğitimi, Geometri, Medeni Bilgiler adlı kitaplarda Mustafa Kemal'in yazdığı kitaplar arasındadır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Mustafa Kemal çok farklı alanlarda kitaplar yazmıştır.
- B) Yazdığı en kapsamlı eser Nutuk'tur.
- C) Mustafa Kemal çok iyi bir eğitim almıştır.
- D) Nutuk eseri hayatının tamamını kapsar.
- E) Mustafa Kemal iyi bir okurdur.

23. Şahsi başarılarıyla övünmek yerine, milletine kazandırdığı en büyük hizmeti ön plana çıkarması, onun ve yaptıklarının neden “büyük” olduğunu da göstermiştir. Atatürk, kurduğu cumhuriyet ile millet iradesine dayanan yeni ve modern bir yönetim sistemini milletimize kazandırmıştır. Daha 1921 yılı başlarında “*Millete efendilik yoktur, hizmet etme vardır.*” diyen Atatürk, yönetimin merkezine milleti koymuş ve yöneticilerin asli vazifesinin millete hizmet etmek olduğunu vurgulamıştır.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Mustafa Kemal Türk milletine hizmetine hizmet ettiğini düşünmektedir.
- B) Mustafa Kemal yaptığı işlerle övünmektedir.
- C) Mustafa Kemal'in başarıları cumhuriyeti oluşturmuştur.
- D) Öğrencilik yıllarında yeni yönetim anlayışını tasarlamıştır.
- E) Atatürk yönetimin merkezini kendisini koymuştur.

C. İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDAKİ DÖNEMDE DÜNYADA MEYDANA GELEN GELİŞMELER

1. I. Dünya Savaşı Sonrası Kalıcı Barışı Sağlama Çabaları

a. Milletler Cemiyeti (10 Ocak 1920)

1. I. Dünya Savaşı devam ederken ABD Başkanı Wilson kendi adıyla anılan ilkeleri yayınlarak savaşı önleyecek, ülkelerin bütünlüğünü ve siyasal bağımsızlığı güvence altına alacak, silahsızlanmayı düzenleyecek uluslararası bir teşkilatın kurulması gerektiğini ilan etmişti. Paris Barış Konferansı'nda uluslararası barışı ve güveni sağlayacak ve devam ettirecek bir Milletler Cemiyeti kurulmasına karar verildi.

Buna göre;

I. Milletler Cemiyeti'nin kuruluşuna ABD öncülük etmiştir.

II. Silahsızlanma kurulacak örgütün hedeflerindendir.

III. Birinci Dünya Savaşı devam ederken Milletler Cemiyetinin kurulması kararlaştırıldı.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- D) I, II ve III

2. 10 Ocak 1920'de asil üyelerini I. Dünya Savaşı'nda galip gelen devletlerin oluşturduğu Milletler Cemiyeti kuruldu. Kuruluşunda 18 üyesi olan ve merkezi İsviçre'nin Cenevre kenti olan Cemiyetin üye sayısı zamanla arttı. ABD'nin ve SSCB'nin başta cemiyette yer almaması, cemiyetin Fransa ve İngiltere'nin çıkarlarını sağlamaya yönelik bir teşkilat gibi görünmesine neden oldu. Cemiyet Almanya'nın Avusturya'yı ilhak etmesi, Japonya'nın Mançurya'ya saldırısı ve İtalya'nın Etiyopya'yı işgali gibi sorunların çözümünde son derece etkisiz kaldı. 1946'ya kadar faaliyetini sürdüren cemiyet, tüm çabasına rağmen II. Dünya Savaşı'nın çıkmasını engelleyemedi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Milletler Cemiyeti Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulmuştur.
- B) Galip devletler cemiyette imtiyazlıdır.
- C) Cemiyet II. Dünya Savaşı'na engel olamamıştır.
- D) Yayılmacı devletlere engel olamamıştır.
- E) ABD Milletler Cemiyetinin kurucu üyesidir.

b. Locarno Antlaşması (1 Aralık 1925)

3. Almanya, Fransa'ya ödemeyi kabul ettiği savaş tazminatını ödemekte güçlük yaşıyordu. Borçlar konusunda iki ülkenin antlaşmaya varmasıyla ilişkiler düzeldi. Alman Hükûmetinin teklifiyle karşılıklı güvenlik paktı kurulması gündeme geldi. İsviçre'de Locarno'da (Lokarno) Fransa, Almanya, İngiltere, İtalya, Polonya, Belçika ve Çekoslovakya arasında bir konferans toplandı. Konferansta hazırlanan esaslar çevresinde Locarno Antlaşması 1 Aralık 1925'te, Londra'da imzalandı.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Antlaşma önerisini Fransa yapmıştır.
- B) Avrupa güvenlik endişesi yaşamaktadır.
- C) Antlaşma Almanya'da imzalanmıştır.
- D) Avrupa Devletlerinin tamamı konferansa katılmıştır.
- E) ABD'nin görüşü alınmıştır.

4. 1 Aralık 1925'te imzalanan devletleri savaştan korumayı ve anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözümlenmesini öngören Locarno Antlaşması'na göre Almanya, Fransa ve Belçika sınırlarının değişmeyeceğini kabul ediyordu. Anlaşmazlık çıkması durumunda sorun Milletler Cemiyetinde görüşülecekti. Bu antlaşmadan sonra Almanya Milletler Cemiyetine üye oldu. (8 Eylül 1926) Böylece Avrupa'da gerginlik bir süre için azaldı. Ancak bu durum uzun sürmedi. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, Almanya'da Hitler'in, İtalya'da Mussolini'nin güç kazanması ve saldırgan siyasetiyle Locarno Antlaşması geçerliliğini yitirdi.

Buna göre;

- I. Sınırlar güvence altına alınmıştır.
- II. Almanya antlaşmadan sonra Milletler Cemiyetine üye olmuştur.
- III. 1929 Ekonomik Bunalımı barış sürecini etkilemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- D) I, II ve III

c. Briand-Kellog Paktı (27 Ağustos 1928)

5. Fransa, ABD ile bir barış paktı yapmayı teklif ederek iki devletin karşılıklı ilişkilerini geliştirmek istedi. Bu teklif karşısında ABD, bütün büyük devletlerin katılımıyla barışı korumaya yönelik bir paktın imzalanmasını önerdi. Öneri götürülen devletlerin olumlu yaklaşımlarıyla 27 Ağustos 1928'de ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya, Japonya, Polonya, Çekoslovakya ve Belçika Paris'te toplanarak Briand-Kellogg (Bırayn-Kellog) Paktı adı verilen antlaşmayı imzaladılar. Adını Fransa ve ABD dışişleri bakanlarından alan antlaşmaya 1929'da SSCB ve Türkiye de dâhil oldular.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Fransa ABD'yi yanına almak istemektedir.
- B) ABD çok katılımlı bir güvenlik antlaşmasını yeğlemiştir.
- C) Antlaşmayı Avrupa Devletleri imzalamıştır.
- D) Antlaşmaya Türkiye de katılmıştır.
- E) Antlaşmanın başlangıcında Fransa'nın öncülüğü vardır.

6. Briand-Kellogg antlaşmasıyla,

- Antlaşmayı imza eden devletler, devletler arası anlaşmazlıkların çözülmesi için savaşa başvurmayı kınadıklarını,
- Savunmaya dayanmayan savaşın kanun dışı sayıldığını,
- Her türlü anlaşmazlıklarda barış yollarından başka bir yol izlememeyi esas aldıklarını kabul ettiler. I. Dünya Savaşı sonrasında kalıcı barışı sağlamaya yönelik tüm çabalara rağmen, II. Dünya Savaşı'nın çıkması engellenemedi.

Buna göre;

- I. Güvenlik endişesi yaşanmaktadır.
- II. Avrupa'da kalıcı barışı sağlama çabaları vardır.
- III. İkinci Dünya Savaşı Avrupa'da başlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- D) I, II ve III

2. 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı

7. Savaş sonrasında tekeller oluştu. 1929'a gelindiğinde Amerikan ekonomisinin %50'si üzerinde söz sahibi olan holding sayısı 200'dü. Bir holdingin iflası dahi ekonomiyi olumsuz etkileyebilirdi.

2. Bankaların kötü yapılanmış olması

3. Ülke dışına verilen krediler geri alınamadı.

4. Başkan Hoover (Havır) yönetiminin ekonomi alanındaki tecrübesizliği

5. 1929'da ABD'nin ithalatını sınırlandırması dünyada stok artışlarına neden oldu. Artan stokları, doğal olarak fiyat düşüşleri izledi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Amerikan yönetimi ekonomiyi yönetememiştir.

B) Şirket birleşmeleri ekonomik riski artırmıştır.

C) ABD'nin ithalatı sınırlandırması dünyada fiyatların düşmesine yol açmıştır.

D) ABD Avrupa'ya krediler vermiştir.

E) ABD verdiği kredileri geri alamamıştır.

8. Bazı büyük şirketlerin hisse senedi değerinin düşmesiyle başlayan gerileme, yatırımcıların ellerindeki hisseleri satmaya başlaması ile birden hızlandı. "Kara Perşembe" olarak adlandırılan 24 Ekim 1929 Perşembe günü New York Borsası tarihî bir çöküş yaşadı. O dönemin fiyatlarıyla 4.2 milyar dolar bir gün içinde yok oldu. Birçok bankanın battığı bu süreçte binlerce insan bankalar önünde kuyruğa girerek paralarını çekmeye çalıştı. Çok sayıda insan tüm mal varlığını kaybetti. İşlerini kaybeden insanlar açlık tehlikesi ile karşı karşıya kaldı.

Buna göre;

I. Hisse senedi değerlerinde yükseliş yaşanmıştır.

II. Borsa büyük bir kayıp yaşamıştır.

III. Çok sayıda insan işini kaybetmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

9. Ekonomik bunalım Avrupa'yı da kısa sürede etkisi altına aldı. İthalat ve ihracatın azalması, fabrikaların kapanmasına ve işsizliğin artmasına yol açtı. Başta tarım ürünleri olmak üzere birçok ürünün fiyatı düştü. Dünya çapında 50 milyondan fazla insan işsiz kalırken ülkeler arası ticaret durma noktasına geldi. Bütün dünyayı etkisi altına alan ekonomik bunalım liberal demokrasilere duyulan güveni sarstı. İtalya'da Faşizm ve Almanya'da Nazizm güç kazandı.

Buna göre;

- I. Ekonomik bunalım sadece ABD'yi etkilemiştir.
- II. İşsizlik artmıştır.
- III. Ülkeler arası ticaret düşmüştür.
- IV. Otoriter sistemlerin güçlenmesine yol açmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

10. 1929 Ekonomik Bunalımı, 24 Ekim 1929'da New York Borsası'nın çökmesiyle ABD'de başlayıp dünyaya yayılan bir olaydır. Bu ekonomik bunalım büyük ölçüde varlığını kredi sistemleriyle sürdüren dünya ekonomisindeki fazla üretim sonucunda ortaya çıkan üretim-tüketim dengesizliğinden kaynaklanmıştır. I. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı yıkım dünya ekonomik düzenini altüst etmişti. Savaştan sonra galip devletlerin yenilen devletlere şartları çok ağır antlaşmalar imzalatmaları, ekonomik ve siyasi ilişkileri çıkmaza sokmuştu.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Küresel krizler Türkiye'yi etkilemiştir.
- B) Birinci Dünya savaşı küresel krizi tetiklemiştir.
- C) Ekonomik kriz Avrupa'yı etkilememiştir.
- D) Kriz ABD'de başlamıştır.
- E) Üretim fazlalığı etkili olmuştur.

3. I. Dünya Savaşı'ndan Sonra Etkilerini Artıran İdeolojiler

11. Siyasi ve ekonomik liberalizm olarak ikiye ayrılır. Siyasi liberalizm; ideoloji, din ve inanç özgürlüğü, sekülerizm, mülkiyet özgürlüğü gibi özgürlüklerin yasal güvenceye bağlanmasını savunur. Bunu sağlayacak mekanizma ise anayasacılık ve çoğulculuğa dayalı bir siyasi sistemdir. Bu ideolojiyi savunan İngiliz Filozof John Locke (Con Lok) (1632-1704), bireyi ve bireyin tercihlerini her şeyin merkezine yerleştirir. Birey temel bir değerdir ve topluluktan önce gelir. Dolayısıyla birey hiçbir sınırlama olmadan özgürce hareket edebilmelidir.

Buna göre Liberalizm;

I. Ekonomik hürriyettir.

II. Siyasal hürriyettir.

III. Toplum bireyden önce gelir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız III

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

12. Bunun için hukuk düzeni bireyin temel hak ve özgürlüklerini garanti altına almalıdır. Ekonomik liberalizm ise özel mülkiyet ve serbest ticaret sistemine dayanır. Ekonomik faaliyetlerde bireyi ön plana çıkarır. Mümkün olduğu sürece devletin ekonomiye müdahalesini reddeder. Bu sisteme, serbest piyasa ekonomisi adı verilir. Liberalizmin etkisiyle gelişen özgür düşünce; eğitim, din, basın ve sanat alanında da kendini gösterdi. Bu sayede ulus egemenliğine dayanan yönetimler ortaya çıkmaya başladı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Özel mülkiyet esas alınmıştır.

B) Serbest ticarete önem verilmiştir.

C) Ekonomide devlet müdahalesi kabul edilmemiştir.

D) Yatırımların devlet eliyle yapılması esas alınmıştır.

E) Serbest piyasa ekonomisi esas alınmıştır.

13. Sanayi İnkılabı sonrasında ivme kazanan kapitalizmde sermayedarlar, sahip oldukları üretim araçlarının sürekliliğini sağlamak için ham madde ve iş gücüne ihtiyaç duydular. Bu ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sömürgecilik faaliyetlerine hız verdiler. Afrika ve Amerika kıtalarında sömürge imparatorlukları kurdular. Ancak kapitalist sistem zamanla toplumda gelir dağılımında eşitsizliklere neden oldu. Bu sistem içerisinde sömürüldüklerini düşünen işçi sınıfı kapitalizme karşı tepki göstermeye başladı.

Buna göre;

- I. Kapitalizm Sanayi İnkılabı ile başlamıştır.
- II. Sömürgecilik hız kazanmıştır.
- III. Kapitalizm sermayedarlara dayanan bir sistemdir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. Sosyalizmin temel amacı, ortak mülkiyete dayalı bir toplum idealine ulaşmaktır. Kapitalizme bir tepki olarak XIX. yüzyılda, sermaye sahipleriyle işçiler arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmak amacıyla ortaya çıkmıştır. İlk yıllarda, fabrikasyon üretimin yaygınlaşması karşısında iş olanaklarını yitiren zanaatkârların çıkarlarının savunuculuğunu yapan sosyalizm, zamanla büyüyen sanayiye bağlı olarak sayıları çoğalan işçi sınıfının ideolojisi olmuştur.

Buna göre;

- I. Özel mülkiyete karşıdır.
- II. İşçi sınıfına dayalı bir ideolojidir.
- III. Kapitalizme bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

15. Sosyalizm, toplumsal alanda özellikle işçi sınıfına birtakım kazanımlar getirdi. Sanayi İnkılabı sonrasında başta İngiltere olmak üzere Fransa, Almanya gibi ülkelerde işçilere sendika kurma hakkı tanındı. Sosyalizmin toplumsal alandaki en büyük etkisi ise I. Dünya Savaşı sırasında Çarlık Rusya’da görüldü. Lenin (1870-1924) önderliğinde gerçekleşen “Bolşevik Devrimi” sonucu Çarlık Rusya yıkıldı.

Buna göre Sosyalizm;

I. İşçi haklarının kazanılmasında etkili olmuştur.

II. Avrupa’yı en fazla etkileyen ideolojidir.

III. Rusya’da Bolşevik Devrimi’ne yol açmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

ç. Komünizm

16. Komünizm, tüm malların ortak mülkiyeti fikrine dayanan bir ideolojidir. Bu ideoloji sınıfsız, parasız ve devletsiz bir toplumsal düzeni amaçlamaktadır. Komünizmde, kapitalizmin ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesi savunulur. Sosyalizmle arasındaki en önemli fark komünizmde özel mülkiyet fikrine hiçbir şekilde yer verilmemesi ve bütün üretim araçlarının devletin elinde bulunmasıdır. Ayrıca sosyalizm komünizmin bir alt evresi olarak görülmektedir. Buna göre komünist toplum düzenine geçişte sosyalizm bir basamak olacak ve insanlar zaman içinde komünizme geçeceklerdir.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda komünizm için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Mülkiyet ortaklığı söz konusudur.

B) Sınıfsız bir toplum öngörülmüştür.

C) Üretim araçları devlet kontrolündedir.

D) Özel teşebbüse yer verilmiştir.

E) Sosyalizm komünizmin bir alt evresidir.

d. Faşizm

17. Faşizm, İtalya’da Benito Mussolini tarafından oluşturulan bir ideolojidir. Faşizm otoriter devlet düzenini öngörmektedir. Birçok ülkeye de örnek olan faşizm, nasyonal sosyalizmi (nazizm) de etkilemiştir. Liberalizm, demokrasi, sosyalizm ve komünizme karşı olan faşizm, devleti güçlendirmeye büyük önem verir. Güçlü ulusların, daha güçsüz ulusların yerine geçerek topraklarını genişletmeye hakkı olduğunu ileri sürer.

Buna göre Faşizm;

I. İtalya’da ortaya çıkmıştır.

II. Otoriter bir sistemdir.

III. Yayılmacı bir ideolojidir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız II

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

18. I. Dünya Savaşı’nda umduğunu bulamayan İtalya’da iç karışıklıklar sonucu Mussolini’nin kurucusu olduğu Faşist Parti 1922’de iktidara geldi. Mussolini iktidara geldikten sonra baskıcı, otoriter bir yönetim kurdu. "Her şey devlet içinde ve devlet için!" sloganıyla Mussolini tek güç olarak muhalefet partilerini kapattı. "Duce" (Duçe) yani önder unvanını kullanan Mussolini, "Mare Nostrum" (Latince Bizim Deniz) adı verilen politikasıyla Akdeniz çevresini egemenliği altına alarak Roma İmparatorluğu’nu yeniden kurmak için harekete geçti. Tam bir diktatörlük kurarak ülkeyi II. Dünya Savaşı’na sürükledi.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İtalya’da otoriter bir yönetim kurulmuştur.

B) Faşist Parti yayılmacı bir politika izlemiştir.

C) Roma imparatorluğu yeniden kurulmak istenmektedir.

D) Mussolini Almanya ile iş birliği içerisinde.

E) İtalya II. Dünya Savaşı’na katılmıştır.

e. Nazizm

19. Nazizm (nasyonal sosyalizm) İtalya’da Benito Mussolini önderliğinde kurulan faşizm akımından etkilenerek Almanya’da ortaya çıkmıştır. Adolf Hitler, milliyetçi bir sosyalizm fikrini Alman halkına uyumlu bir hâle getirerek Nazizm ideolojisini benimsemiştir. Faşizm ile örtüşen Nazizm, sosyalizmin görüşlerini yalnızca devletin ekonomik politikalarında uygulamıştır.

Buna göre;

- I. Nazizm faşizmden etkilenmiştir.
- II. Milliyetçi bir sosyalizm anlayışı benimsenmiştir.
- III. Ekonomi de sosyalizm ilkeleri uygulanmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

20. Dünya Ekonomik bunalımı Adolf Hitler’in başında olduğu Nazi Partisinin 1933’te iktidara gelmesine katkıda bulundu. Hitler iktidara geldikten sonra diktatörlüğünü ilan etti. Nazi Partisi dışındaki siyasi partileri kapattı. Ülkenin yönetimini tamamen eline geçirerek muhaliflerini ortadan kaldırdı. Versay Antlaşmasını tanımadığını açıkladı. Almanya için hayat sahası olarak gördüğü Doğu Avrupa’da yaşayan Alman azınlıkları kendi hakimiyetinde birleştirerek ve yeni topraklar elde ederek ülkesini güçlendirmek istedi. Uyguladığı saldırgan politikayla II. Dünya Savaşı’nın başlamasına zemin hazırladı.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Almanya’da muhalefet partileri güçlüdür.
- B) Versay Antlaşması etkisini devam ettirmiştir.
- C) Ekonomik gelişmeler siyasi hayatı etkilemiştir.
- D) Yayılmacı bir politika izlenmemiştir.
- E) II. Dünya Savaşı’nın çıkışında Almanya’nın etkisi yoktur.

HAZIRLAYAN: ARİF ÖZBEYLİ